

ÖREBRO- KAROLINAREN

Årsskrift utgiven av
SÄLLSKAPET ÖREBRO-KAROLINARE I STOCKHOLM
OCH SÄLLSKAPET KAROLINARE I ÖREBRO

Nummer 79 · 2019

”Barfothens alm”

Trädet ser ut att trivas. Eleverna, som förra läsåret gick på Sam årskurs 2, är: Hedvig Hamrén-Håkansson, Matilda Risfeldt, Mahammed Osman Mahammed och William Östling. Foto: Lasse Hallmén.

Innehåll

Sällskapens styrelser		4
Förord		5
I vilken skola gick bröderna Petri?	Erland Bohlin Ingemar Söderström	6
Karropennan	Pehr Thermaenius	10
Stipendiat Johanna Lindström	Pehr Thermaenius	14
Tvåläraryrskap på Karolinska gymnasiet	Marie Gilbertsson och Magdalena Stenman	17
Sällskapens stipendiater 2019		19
SAIR17:s resa till Krakow	Joel Glamsjö	20
Karros medicinkurs – en insats jag är stolt över	Lasse Hallmen	21
Läsåret 2018 – 2019	Jonas Bergman Wallin	23
Bak Barfothens alm	Sture Nilsson	27
Hjalmar Bergman i Västerås och Västerås i Markurells	Erland Bohlin	32
Torsten Ehrenmark 100 år	Åke Johansson	36
Minnen av lärare?		39
Vaktmästare Svensson		40

Sällskapet Örebro-Karolinare i Stockholm Styrelse

ORDFÖRANDE

Margareta Sahlin
Valhallavägen 126
114 41 Stockholm
sms 070 298 05 31
sahlinemargareta@gmail.com

SKATTMÄSTARE

Bengt Wernersson
Idunavägen 11
181 61 Lidingö
tel. 08-766 29 39
bengt_wernersson@
hotmail.com

SEKRETERARE

Rolf Rulander
Laggagränd 4
194 51 Upplands Väsby
tel. 08-590 802 07
ur.rulander@gmail.com

LEDAMÖTER

Bo Eklöf
Karin Magnusson
Jan Mårtenson
Monica Sifberg

Årsavgift 100 kr. Bankgirokonto 296-5127

Sällskapet Karolinare i Örebro Styrelse

ORDFÖRANDE

Roland Ericsson
Björnbärgsgatan 3
703 60 Örebro
rolanda.ericsson@tele2.se

KASSÖR

Björn Zötterman
Långrevsgatan 30
133 43 Saltsjöbaden
bjorn@zotterman.net

SEKRETERARE

Lasse Hallmén
Sörbyallén 4 B
702 17 Örebro
lars.hallmen@telia.se

LEDAMÖTER

Annika Kronwall
Barbro Torpfeldt

Årsavgift 100 kr. Bankgirokonto 466-9008

Förord

I år, när både Torsten Ehrenmark och Markurells i Wadköping fyller 100, är det en delvis ny redaktion som lägger fram Årsskriften på läsarnas bord. Våra nya medarbetare Lasse Hallmén och Lars Friman är visserligen nya i redaktionen men inte alls nya i Örebro-Karolinerna. Lasse H är sekreterare i Örebro-sällskapet. Lasse F är en engagerad pilt som har varit med i vårt sällskap i många år.

De som har lämnat oss är Roland Ericsson och Erland Bohlin. Men de har ju inte alls lämnat oss. Roland är ordförande i Örebro-sällskapet och vi räknar med att han ger oss stöd och många bra artikeltips även framöver. Och Erland är, som läsaren snabbt upptäcker, även i år med på sidorna med två bärande artiklar.

Den uppgift som Erland närmast har tagit på sig är att arbeta med Örebro-Karolinarens register. Målet är att vi ska få ett sökbart register som är tillgängligt på nätet. Där ska vi alltså kunna skriva in exempelvis sökordet "Bohlin" och få se en lista som innehåller dels de artiklar som Erland har skrivit, dels de artiklar där Erland nämns (det blir en av registrets längsta listor).

En stor del av jobbet är redan gjort. Det finns register för utgåvorna 1 (1941) till och med 60 (2000). Den nya uppgiften är att förbättra dessa register med mer exakta sökord samt att bestämma sökord till utgåvorna från och med 2001.

Som alla förstår kan Erland inte göra allt detta själv. Därför söker han hjälp av några piltar i Örebro, som vill ägna lite tid åt att göra Örebro-Karolinarens skattkammare tillgänglig för oss alla. Belöningen för detta arbete blir många goda läsoplevelser och ny kunskap om vår skola.

Erland ber dem som är intresserade att höra av sig via epost: erland_bohlin@hotmail.com.

En rapport om arbetet kommer i Örebro-Karolinaren 2020. Redan nu finns våra senaste tio utgåvor på Karros webbplats, på sidan Om skolan. Nästan längst ned finns en länk till bland annat "Sällskapet Karolinare". Där finns Örebro-Karolinaren.

Vi önskar er god läsning – både i arkivet och i årets utgåva.

Lars Friman, Lasse Hallmén, Rolf Rulander och Pehr Thermaenius (pehr.thermaenius@gmail.com)

I vilken skola gick bröderna Petri?

Disputations-duell i Karolinska gymnasiets aula den 10 april 2019 mellan filosofie licentiat Erland Bohlin och teologie doktor Ingemar Söderström

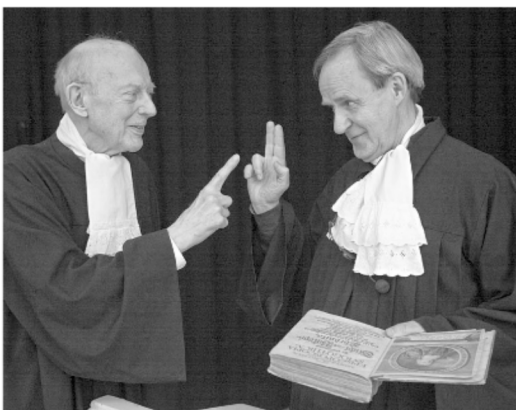

Bohlin: Salve clarissime doctor et verbi divini minister.

Söderström: Salve venerabile lector emeritus de scholae Carolina.

Bägge: Salve illustrissime auditorium.

Söderström: Nu gör vi som bröderna Petri, tänker på latin, men talar folkets språk. Min tes är att bröderna Petri gick i karmeliterordens klosterschola i Örebro.

Erland Bohlin och Ingemar Söderström disputerar.
Foto: Pehr Thermaenius.

Bohlin: Min tes är att bröderna Petri gick i Örebro Schola, den som nu blivit Karolinska gymnasiet i Örebro.

Söderström: Låt oss börja med frågan när de föddes. Att Laurentius föddes 1499 hävdar han själv och det framgår också av hans gravsten. Olaus skriver i sin självbiografi att han föddes den 6 januari 1493.

Bohlin: Objection! Den senare uppgiften är lika osäker som många andra uppgifter i den så kallade självbiografen. Jag återkommer till den. Men fadern var i alla fall smeden Peter Olofsson och han bodde här i närheten, ja, en del berättelser säger att hans hus stod just där obeliskens står och att det stod kvar ännu i början av 1700-talet.

Söderström: Erratum, jag menar Error! Åren kring 1500, då familjen skulle ha bott här, var hela området sankmark, ja som ett kärr. Det visar också de arkeologiska utgrävningar som gjorts häromkring. Det var

först en bra bit in på 1600-talet som området fick namnet Norra Smedjebacken. Bara för att pappan var smed får man inte låta lura sig att koppla ihop det med den senare Smedjebacken.

Bohlin: Jag accepterar det resonemanget.

Söderström: Så låt oss komma till kärnfrågan! Jag hävdar att föräldrarnas fromhet borde motivera dem att ha ambitionen att den äldste sonen skulle komma i kyrkans tjänst och att han därför sattes i klosterskolan. Att det verkligen var så har nu hävdats genom århundraden av lärda auktoriteter. Här har jag till exempel den lärde biskopen, professorn, historieforskaren Andreas Rhyzelii *Stichts- och Biskops-Chrönica* från 1752:

"Laurentius Petri Nericius, född i Örebro af ärliga föräldrar år 1499, ther hans fader varit Smed. Ifrå barndomen följde han sin äldre broder Olavum, som af monga både skrifter och tienster gjorde sig namnkunnig wid Religionens Reformation...Ty Begge lärde the sig läsa hos Carmelit-munkarna i Örebro kloster..."

Jag har för säkerhets skull tagit upp frågan med vår nyblivne svenske kardinal, Hans Eminens biskop Anders Arborelius – som själv tillhör Karmeliterorden. Han har uppdragit åt bröder inom denna orden att forska i saken.

Bohlin: Jaha, och var menar du att klostret låg?

Söderström: När Vårfruklostret grundades är oklart, men på 1450-talet fick det mottaga gåvor, och även om de nog aldrig var fler än tretton munkar, fick de flera gårdar runt om i Närke. Men jämfört med till exempel Riseberga var det ett fattigt kloster. Klostret låg vid Tingstugubacken, alltså ungefär där Järnvägsgatan och polishuset nu ligger. När man grävde ut för att bygga bangården till Köping-Hults järnväg, hittade man murarna och kunde till och med mäta upp klosterkyrkan, men det mesta materialet hade använts vid slottsbygget.

Gustav Vasa drog förstås in klostret och dess tillgångar, men ännu 1540 fanns munken Andreas i klostret. Han övergick sedan till protestantismen och blev den förste kaplanen i Örebro. Han är alltså min egen föregångare.

Bohlin: Men karmeliterorden är ju en tiggardorden och är inte känd för att driva undervisning och det finns inte enda uppgift som bekräftar att de haft någon skola i Vårfruklostret! Det låter som en efterrationalisering.

Däremot fanns ju Örebro Schola, som bekant först omnämnd redan 1347. Verksamheten gick upp och ner men de första åren efter 1500 bör Olaus ha börjat där. Han torde som åttaåring ha upplevt hur Örebro slott belägrades och återerövrades av en bondehär från den danske kungens fogde 1501. Sedan nämns skolan i ett brev som Karl Fredrik Karlsson citerar i sin bok om Karros historia: Fogden på Örebro slott Henning Gagge skriver 1505 till riksföreståndaren Svante Nilsson Sture att biskop Matts Gregersson Lillie i Strängnäs velat ödelägga skolan i Örebro, men Gagge anholder i stället att en ny skolmästare måtte skickas, *”som kan förestå skolan och hålla den uppe, såsom gammal sedvänja varit”*. Den 3 sept 1506 svarar Svante Sture, men då heter slottsfogden Sander Arendtsson, att riksens råd vill att Örebro skola ”bliver vid makt i Örebro”.

Det fanns faktiskt i Trivialskolan inte bara en lärare, utan man hade ”hörare”, alltså äldre elever som fick ta hand om lägre klasser, så de fyra klasserna kunde nog klara sig en tid utan skolmästaren.

Söderström: Jag tror dig, att Örebro schola fanns, och att den hade lärda skolmästare redan då, du har övertygat mig. Men att det inte finns så många dokument om klosterscholan över huvud taget från den tiden, betyder inte att man kan säga att klostret inte hade någon undervisning! Jag tror dom hade en sorts ”lågstadium”.

Låt oss då diskutera ett annat brev, nämligen då klostrets generalconfessor Mathias Birgeri 1520 skriver till Strängnäs. Han klagar på bröderna Petris bryska uppträdande, då de ville hindra fullföljandet av faderns testamente, att skänka en åker, belägen i nuvarande Stadsparken, till klostret, för att munkarna i evig tid skulle läsa själamässor över fadern. Åkern blev, skriver priorn *”av hans ogudaktige söner, dem Gud nådeligen omvände, undanhållen, så att den aldrig kom oss bröder, så Gud oss hjälpe, till någon fördel”*.

Det finns utläggningar om brevet, där det sägs att priorn ju minns dem som snälla elever som urartat. Originalen är försvunnet, och forskare antar att det är en förfalskning av den kände dokumentförfalskaren Nils Rabenius (1647-1717).

Bohlin: Nu vill jag återvända till självbiografierna. Det finns alltså två versioner, bägge på latin och tryckta i Olaus Petri samlade skrifter. En är kortare och består av notiser om olika personer, men väldigt lite om Olaus själv. Den andra är längre. Där finns flera anekdoter och där anges hans födelsedatum. Det är det enda belägget för datumet, som sedan traderats.

Det är bara det att redan tidigt var forskarna tveksamma till trovärdigheten och 1927 bevisade professor Nils Ahnlund att också detta var en av Nils Rabenius många förfalskningar. Rabenius var kunnig och skicklig, men förmodligen något av en psykopat. Han fick andra att presentera hans förfalskningar som sina fynd. Så lurades Göstaf Hallman (1701-1757), att trycka den längre självbiografin och använda den i en fantasifull biografi om bröderna Petri. Hallman blev bruksprdikant vid svavelbruket i Dylta och när han senare blev kyrkoherde i Stockholm skrev han många texter om Närke, både sant och falskt. Detta apropå Olaus födelsedatum. Jag måste erkänna att jag inte läst tillräckligt noggrant och tidigare raljerat om att också den korta självbiografin skulle vara en förfalskning. Nu ber jag framför allt Karl-Erik Garlov om ursäkt för det. Texten översattes förtjänstfullt för första gången till svenska av Per Larsson och trycktes av Olaus Petri församling i samband med 500-årsjubileet 1993. Men även om den är äkta ger den alltså ingen information om brödernas barndom eller skolgång.

Söderström: Nu är det dags att sammanfatta: Kanske kan den långa traditionen som hävdade att gossarna Petri gått i klosterskolan vara rätt i så måtto att de fromma föräldrarna satte Olaus till att bli korgosse i klosterkyrkan och att han då fick lära sig läsa och skriva och lite latin, alltså en första skoltid, men att det sedan var dags att flytta över till stadsskolan?

Bohlin: Ja, det tycker jag är en bra kompromiss, för då är det ändå rätt att kalla bröderna Petri för Karros mest kända piltar.

Söderström: Vi lämnar alltså frågan öppen och hoppas att fortsatt forskning – kanske här i skolan finns blivande forskare! – kan finna tydligare svar.

Vale frater amicissimi.

Bohlin: Vale frater amicissimi.

Bägge: Vale illustrissime auditorium.

DIXI

Översättning av latinska ord.

Salve = var hälsad; *clarissime* = lysande; *venerabile* = vördade; *verbi divine minister* = Guds ords tjänare (= prästvigd); *Illustrissime* = framstående; *vale* = farväl; *frater* = broder; *amicissime* = käraste; *dixi* = "jag har talat", vanligt slut på latinska akademiska orationer. ●

Karropennan

Av Pehr Thermaenius

Eva-Lott Gärskog har varit med om att ge ut fyra årgångar av boken Karropennan. I höst kommer den femte. Foto: Pehr Thermaenius

Svenskaläraren Eva-Lott Gärskog har i år varit med om att dela ut det femte stipendiet Karropennan. Det var hon som hittade på detta stipendium som Örebro-Karolinarna delar ut varje år.

Det behövs, säger Eva-Lott, för att uppmuntra eleverna att skriva skönlitterärt, vilket inte har någon plats i kursplanen.

”Vi vill uppmärksamma fantasi och kreativitet.”

Kurserna i svenska är ”kompakta”, säger Eva-Lott. Det innebär att de är hårt inriktade på formella texter, som rapporter, referat eller PM. Det som förr var fria ämnen i studentskrivningen finns inte längre. Uppgiften i det nationella provet i svenska är att på olika sätt referera och ställa samman uppgifter från ett bifogat faktamaterial.

Uppgiften i provet har flera gånger förklarats så här: ”Du ska börja läsa vid universitetet...”

Och initiativet till denna inriktning på undervisningen i svensk skrivning kommer just från universitetet. På senare år har de klagat på att alltför många av de färska studenterna inte klarar att referera eller ställa samman fakta på ett redigt sätt och därför inte kan skriva akademiska uppsatser. Skolverket och gymnasierna har svarat med att ägna mycket tid åt just detta. Och inget ont i det, säger Eva-Lott.

”Allt skrivande är bra för språket.”

Men det behövs något mer, anser hon. Det behövs skönlitteratur. Gymnasisterna behöver få skriva det som kommer ur deras egen fantasi och deras egna tankar.

Tyvärr finns det inte plats för detta på den schemalagda skoltiden, men Eva-Lott fick en annan idé, ett stipendium

”Det finns många stipendier, men det fanns inget som belönar skönlitterärt skrivande. Jag ville visa att det är många som är duktiga på att skriva.”

Så föddes idén till Karro-pennan, som nu är ett av de stipendier som Örebro-Karolinerna delar ut årligen. Den som belönas är inte nödvändigt en elev i årskurs 3. Alla på Karro får delta, elever från alla program och alla årskurser. Under förra läsåret kom det in 46 bidrag, vilket är fler än tidigare år.

De som utser vinnaren är en jury med Eva-Lott och ett par andra lärare plus en gästförfattare med anknytning till Örebro. I våras var det Birgitta Lindqvist.

Alla bidrag kommer med i boken Karro-pennan, som kommer ut i december. Eleverna på medielinjen gör layouten och illustrerar texterna med fotografier.

Detta, att komma i tryck, är fortfarande en stor sak, säger Eva-Lott. En bok står sig i konkurrens med skärmarna. Och för att ytterligare inspirera Karros gymnasister att skicka in bidrag brukar lärarna ibland välja texter ur Karro-pennan som utgångspunkt i språkdiskussioner under lektionerna.

En annan inspiration är att Karroelevernas texter bevaras på Kungliga biblioteket i Stockholm och på de andra stora biblioteken, som tar emot pliktexemplar av boken.

”Här kan forskare framöver studera ungdomars texter, språk, språkförändringar och hur ungdomar tänker i dag”, säger Eva-Lott.

Bildtext: Lennon Åkesson läste sin dikt Reflektion på Karros avslutning i aulan. Foto: Lasse Hallmén

Lennon Åkesson fick stipendiet Karropennan vid avslutningen i våras för sin dikt Reflektion. Hon blev glad när juryn sa att hon berättar levande på ett sätt som berör.

”Jag är nöjd om jag kan få en person att känna något”, säger hon.

Lennon började skriva sin dikt ett år tidigare då hon var med i en skrivarkurs där Eva-Lott Gärskog var lärare. Eva-Lott uppmanade Lennon att skicka Reflektion för bedömning i Karropennan. Men först måste Lennon bearbeta sin text för att få den att ansluta till årets tema som var: Tänk om.

Temat är tvetydigt, beroende på hur man lägger betoningen. Lennons mål var att koppla dikten till båda dessa betydelser. Dels ”tänk om...allt är en dröm”. Dels, säger hon, förstår läsaren mellan raderna att det som hon berättar ”kanske inte var en dans på rosor”.

Lennon skriver mycket och hon skriver endast poesi. Oftast skriver hon med rim och ofta är rytmen också viktig. Men hon håller sig fri från formella krav:

”Det finns egentligen inga regler. På skrivkursen fick vi lära oss att strunta i vad alla andra säger. Poesi är så ärligt.”

Lennon tog examen som dans-estet, men framöver ska hon inte koncentrera sig på dans och inte heller på att skriva. I stället ska hon börja en kurs i grafisk formgivning.

”Jag är kreativ på många plan”, säger Lennon.

Reflektion

jag blev kär i livet när du blev kär i mig
går numer upp varje tidig morgon
allt är okej med dig

och jag vet att människor inte är medicin
men din närhet gör saker med mig
ger mig energin

när jag skakar av ångest är du den som är där
håller om mig tills jag andas normalt
låter mig inte gå isär

kalla någon hjärtat är det finaste man kan göra
det är trots allt det som får oss att fungera
att levandegöra

och på museet när alla tittade på tavlorna
så tittade jag nog allra mest på dig
för du är konst för mig

tänk om jag vaknar en dag och allt är en dröm
för att behöva reparera hålet i hjärtat
med en enda söm

Lennon Åkesson •

Stipendiat Johanna Lindström

Av Pehr Thermaenius

Johanna Lindström. Foto: Pehr Thermaenius

Johanna Lindström är den sista humanisten på Karro, eller, mer korrekt, en av de 13 i den sista klassen på humanistprogrammet som i våras tog studenten.

”Latinet och de andra kurserna har gjort mig mer öppensinnad”, sa hon när vi i somras samtalade på en soffa i skuggan vid obeliskan.

Johanna, som Örebrokarolinerna belönade med ett stipendium ur Ericssons fond, är glad åt att hon hann ta sin humanistexamen på Karro.

”Det var ett av de bästa val som jag har gjort.”

Men nu i höst är det ingen som studerar latin på Karro, för första gången på 700 år, eller så.

”Då får man säga att detta är en sorgens stund”, säger latinlektorn Ann-Mari Billing-Ottosson när hon får veta att latinet inte finns kvar i hennes gamla skola. Hon arbetade på Karro under åren 1964–1995 och undervisade också i grekiska.

”Det är tragiskt när gammal kultur försvinner. Det blir lite fattigare.”

Ann-Mari berättar att hon då och då träffar gamla elever. Somliga minns kanske inte så mycket av latinet, men de säger att de minns hennes berättelser. Hon brukade ta något ord eller något uttryck i undervisningen som startpunkt för en berättelse om den antika kulturen, ofta för att ”blåsa lite liv i dom där gamla gudarna”.

”Jag hoppas att lektionerna kunde bli lite nöjsammare.”

Ann-Mari tar emellertid förändringen med ro.

”Allting måste ändra sig. Man kan både leva och dö utan latin.”

Men Johanna, som just ska börja leva som student, vill ha sitt latin med sig.

”Jag är humanist, för hela livet”, sa hon när hon berättade om vad hon vill ägna sig åt.

Nu i höst studerar hon spanska i Malaga. Spanska var också hennes ämne i examensarbetet. Det handlade om spansk slang i Spanien och Colombia. Slangen i Spanien fångade hon upp med hjälp av gymnasister i staden Terrassa, nära Barcelona, som hon och klassen besökte när de gick i tvåan.

Framöver vill hon fortsätta med språk, kanske som översättare eller tolk eller författare. Då har hon glädje av latinet och av en annan av humanistkurserna, människans språk. Denna kurs beskriver Johanna som ”en djupdykning i vad språk är”. Den leder henne möjligen till att studera på språkvetarlinjen i Uppsala.

Det var Johannas intresse för språk som förde henne till Karro. När hon gick i nian hemma i Kumla var hon klar på att hon ville fortsätta med språk på det humanistiska programmet. Och det fanns på Karro. Hon besökte skolan när det var öppet hus och fick träffa Violeta Mesic, som sedan blev hennes mentor (det vill säga klassföreståndare) och lärare i latin och människans språk.

Varför valde du humanistprogrammet – för att det var roligt och intressant eller var det en del av en plan för att få ett jobb?

”Mest för att det var intressant, för att jag gillar språk”, svarade Johanna, ”men jag tror nog att jag får ett jobb. Vad jag än ska göra har jag nytta av språk. Engelska räcker inte, alla kan engelska. Det krävs mer.”

Johannas första intryck av Karro var att det var spännande och stort. När hon på första dagen gick i väg med sin nya klass från samlingen i aulan hamnade hon på en plats för sig själv längst ned i klassrummet. Några började prata med varandra, men Johanna kände just ingen.

”Jag tänkte, kanske blir jag ensam. Men nu är jag på gymnasiet.”

Det där med kompisar löste sig efter någon dag och det blev en liten grupp som höll ihop under alla åren på Karro.

Det som Johanna uppskattade och som gjorde det lätt att vara tillsammans med klasskamraterna var att alla var inställda på att plugga. Så var det inte i nian. Johanna var känd som pluggnörd. Men på Karro var det ingen belastning att vara känd för att plugga.

”Det var spännande människor i klassen som uppskattade att man tycker om att plugga. Alla hade ju valt den här skolan och det här programmet.”

”Jag har trivts hela tiden. Inte en morgon har jag känt att jag inte vill åka till skolan.”

Vad är det då som är speciellt med Karro och som inte finns på andra skolor? Det kan Johanna inte svara på eftersom hon inte har gått på något annat gymnasium, men hon berättar om Karroandan:

”Alla skolor har väl sin anda. Det finns säkert en Rudbecksanda. Men det jag kan säga är att på Karro bryr man sig om varandra.”

Det är mycket prat om Karroandan, är det mer än prat?

”Det blir en större grej när man pratar om det och tänker på det. Om man pratar om det leder det till att man gör det man pratar om. Men ändå finns det elever som inte har trivts, som inte tycker att de har fått det stöd och den hjälp som de skulle ha behövt.”

Och så är det skolans historia och traditionerna. Innan Johanna började på Karro visste hon inget om dem, men hon märkte snart att de finns där, som husens namn. De ger en kontakt med generationer av Karropiltar, som genom åren har pratat om Stallet och Sibirien. ●

Tvåläraryrskap på Karolinska gymnasiet

Av Marie Gilbertsson och Magdalena Stenman

Marie Gilbertsson (till vänster) och Magdalena Stenman.

I augusti 2018 fick vi äran att tilldelas Örebros pedagogiska pris för gymnasielärare. I motiveringen stod bland annat, "Ni är ett enastående exempel på att ett plus ett kan bli tre. Ni vet vart ni vill, och varför, och ni ser till att ni får med er alla elever dit också.". Det är fina ord! Men vad är det vi arbetar med och varför? Pedagogiken som vi har provat under några år är tvåläraryrskap, två lärare som alltid undervisar en gemensam grupp. Vi arbetar i ämnena svenska, svenska som andra språk och historia på naturvetenskapsprogrammet på Karro.

För några år sedan fick vi upp ögonen för tvåläraryrskap under två korta studieresor till USA och England. Att två lärare fullt ut delade på

undervisningen i samma grupp i stället för klassiskt samarbete med samplanering, inspirerade oss till många långa samtal om pedagogik med varandra. Samarbete har alltid varit en naturlig del i vårt vardagliga arbete, något vi prioriterat och något vi sett ge positivt resultat i undervisningen.

Det tvålärarskap vi nu såg och fick berättat för oss var däremot något nytt för gymnasiet. Vi började fundera kring om denna pedagogik skulle kunna vara en del av lösningen på ett antal utvecklingsområden som vi brottats med de senaste åren. Det handlar bland annat om stress för både elever och lärare, att elever som läser svenska som andra språk har svårt att nå målen, och att vi behöver en ökad likvärdighet mellan skolor och ämnen samt ökad flexibilitet i undervisningen.

Vi visste att tvålärarskapet skulle kräva en stor extrainsats av oss, framförallt inledningsvis. Vår tidigare rektor, Annika Kronwall, trodde på pedagogiken och uppmuntrade oss att pröva våra idéer. Efter ett år, när vi provat, utvärderat och sett flera positiva effekter av tvålärarskapet, fick vi lite plats i våra lärartjänster. Vi valde att kalla det vi arbetade med för M&M-projektet.

Vi slog ihop våra enskilda kurser till en större grupp med ca 60 elever, som undervisas i långpass à tre timmar. I ämnet svenska kan detta betyda att två klasser undervisas gemensamt i ett klassrum. Dessutom ingår ytterligare en elevgrupp som läser svenska som andra språk. Dessa elever har visserligen en egen kursplan och egna kunskapskrav, men grunden för *skriva, läsa och tala* är densamma. Vid varje lektion har vi tillgång till två salar. Både elever och vi som lärare har fått uppleva möjligheterna som tvålärarskapet erbjuder; parallellundervisning, teamundervisning, stationsundervisning, "en undervisar - en observerar", blandning av större och mindre grupper utifrån behov.

Vi ser många fördelar med tvålärarskapet. Eleverna hinner mycket längre på en trettimmars-lektion med två lärare än på två kortare pass med en lärare per klass. Det är också betydligt enklare att göra de anpassningar som många av våra elever har rätt till. Att regelbundet hinna med exempelvis närläsning/högläsning av text för elever som har svårigheter är svårt i den vanliga undervisningen, men fungerar alltid här. Det kan också vara att vi ibland delar upp undervisningen så att vi har huvudansvar för de delar vi själva är mest kunniga i och tycker är roligast.

Vi hade en del farhågor när vi skulle ha en så stor grupp som 60 elever. Det skulle kunna bli tystare och en del elever skulle inte våga fråga, men det visade sig inte stämma. Eleverna uttrycker tvärtom att de som är

osäkra frågor oss båda två för att få förklaringar på olika sätt. En annan farhåga var att vi inte skulle hinna "se" alla elever, men inte heller här verkade det stämma. De har tvärtom uttryckt hur bra det är att det finns två lärare på olika platser i klassrummet, även om eleverna är många. Numera missar vi aldrig en uppräckt hand. Kommentarer med reflektioner som förr inte nådde fram till läraröron längst fram i klassrummet lyfts direkt, och därmed blir det fler röster och fler perspektiv som hörs i klassrummet.

Självklart har även svårigheter dykt upp. Den tydligaste var något som vi var oförberedda på – att "förlora" helhetsgreppet över en klass. Vi är båda lärare med lång erfarenhet och stor vana att ta fullt ansvar för undervisningen och våra grupper. Nu måste vi ibland släppa taget, låta den andra styra upp moment och tillåta oss själva att inte ha kontroll över allt. Vi har därför varit mycket tydliga med att ha arbetat fram rutiner för vem som har ansvar för vad och att våga lita på varandras kompetens.

Tvåläarskapet är mycket intressant och spännande. Att få tänka utanför ramarna och pröva alla nya möjligheter är fantastiskt utvecklande och lärorikt. Resultatet har hittills varit över förväntan. Vi har också många kollegor som är nyfikna på vårt arbetssätt, så kanske fler börjar jobba på liknande sätt. Det finns svårigheter, men vinsterna tycks vara fler. Ett plus ett kanske faktiskt kan bli tre precis som det stod i motiveringen för vårt pedagogiska pris från Örebro kommun och det har Karolinska gymnasiet fått erfa. ●

Sällskapens stipendiater 2019

Gellerstedtska fonden: Loke Sandvall, HU16; Shair Akbari, NAB16; Josef Wijk, ESB16; Emma Ejdbo, ESA16; Alice Hagsten, HU16.

Widlundska fonden: Nejad Mohamed och Sharif Akbari, NAB16.

Ursings fond: Kajsa Fintling, ESC16.

Ericssons fond: Johanna Lindström, HU16.

Nyllets kamratstipendium: Amanda Söderberg, SAC16. ●

SAIR17:s resa till Krakow

Av Joel Glamsjö, SAIR17

Samhällsvetenskapliga programmet – internationella relationer (förkortat SAIR) är en så kallad spetsutbildning inom internationella relationer. I utbildningen, som delfinansieras av skolverket, ingår utöver programfördjupningen internationella relationer en kort universitetskurs på 7,5 högskolepoäng. Vi hade 2018 den stora förmånen att få åka på utbyte till en skola i den medelstora staden Prato i Toscana och sedan ta emot våra utbyteskamrater här i Örebro.

I år reste vi till den tidigare polska huvudstaden Krakow med den ståtliga Wawelborgen och den historiska Mariakyrkan. Resan blev möjlig tack vare ett bidrag från Örebro-Karolinarna. Planet gick söndagen 10 mars och landade i Krakow. Vi fick skjuts till det gamla hotellet Hotel Pollera i Gamla stan. Det öppnade redan 1834 och har hunnit med att vara både tyskt och ryskt arméhögkvarter.

Vår guide Marlena talade utmärkt svenska. Utöver en semestervecka för några år sedan hade hon dock ingen relation till Sverige. Svenska hade hon lärt sig på universitetet under kommunisttiden. Hon var synnerligen välinformerad och ledde oss genom Krakows gator och gränder. Vi kom till den stora, mäktiga Wawelborgen som utöver polacker har behärskats av svenskar, habsburgare, ryssar, nazister och kommunister. Nowa Huta är ett stort stålverk med tillhörande lägenhetskomplex i socialistisk östarkitektur som Stalin lät bygga. Vi besökte Auschwitz-Birkenau, och de judiska kvarteren med Schindlers fabrik.

Utöver detta fanns naturligtvis tid till fri lek. För min generation innebär det självklart nöjeskonsumtion i form av shoppiggallerian Galeria Krakowska, men också det lilla kattkaféet bredvid, där kaffe och bakelse kan fikas med fritt gående katter som sällskap. Och vi glömmer absolut inte de sena kvällar av umgänge på våra hotellrum.

Inför avresan på torsdagen var vi tvungna att ta avsked från vår mycket uppskattade guide, packa väskorna och slutligen genom bussens fönster se Krakow passera på vägen till flygplatsen. Resan var i sin helhet mycket händelserik och de olika intrycken turades om att möta en som smakerna i en chokladask. Och precis som i en bra chokladask var intrycken livliga och dämpade, mörka och ljusa, härliga och förfärliga, starka och milda. Efter resan var en sak klar: intrycken var där för att stanna. ●

Karros medicinkurs - en insats jag är stolt över

Av Lasse Hallmén, student 1964

En kaxig rubrik kanske, för den som är en "jantelagare". En sådan är inte jag uppfostrad till att vara.

Jag fick en tjänst på Karro 1995, som rektor för naturvetenskapsprogrammet, efter ett flertal försök. En självsvåldig uppsägning från en tjänst på Rudbecksskolan (Teknis) förde upp mig på kommunens "svarta lista", men trägen vann till slut. Jag ville till Karro. Punkt. Den dag jag äntrade cykeln på Rudbecksskolans skolgård, cyklade längs Kungsgatan över bron vid Strömpis och in på Karros skolgård för att möta rektor Marianne Troselius, var en av mina allra bästa dagar.

När jag började jobba på Karro visste jag att det fanns utmaningar. Karro och Rudbeck har alltid varit konkurrentskolor. Nu var det Karro, som var i underläge med ett rykte om sig, att det saknades ordning och reda. Eleverna kom och gick som de ville och esteterna var flumelever, som var underliga och såg underliga ut. Den naturvetenskapliga utbildningen på Rudbeck ansågs vida bättre än den på Karro, och piltarnas goda betyg berodde på lärarnas välvilja, sa man.

Jag hade inte fakta nog för att kunna ta ställning. Efter hand förstod jag att utbildningen av Karros naturvetare var väl så god som konkurrentens och att den samtidigt hade ett humanistiskt anslag, som var annorlunda, och kanske kunde betraktas som flummigt. Men detta visste inte de sökande grundskoleeleverna och deras föräldrar.

Jag insåg snart att mitt viktigaste uppdrag som ansvarig för NV-programmet var att locka fler elever till Karro. I liknande situationer blommar min kreativitet upp. I något sammanhang, kanske var det under en löprunda i Lillåskogen, kom jag plötsligt på, att vi borde skapa en valbar kurs i medicinteknik i samarbete med regionsjukhuset RSÖ. Många "naturare" tänker sig ju att jobba inom vårdsektorn, tänkte jag. Eftersom jag var god vän med dåvarande RSÖ-läkaren och karropilten Jens Scholin (sedermera rektor på Örebro Universitet), tog jag kontakt med honom. Han blev mycket entusiastisk och efter ett fruktbart planeringsarbete med Karros biologilärare och personal på sjukhuset kom en kurs snart i gång.

Detta medförde att intresset för att bli naturvetare på Karro ökade markant, vilket var bra för Karro, men även bra för mig personligen. På den tiden var statusen för skolledare låg bland lärare i naturvetenskap och teknik. En biologilektor ansåg sig vida överlägsen vilken rektor som helst. Några kanske minns att matematiklektorn Herbert Olsson, Herbolle, nu och då uttryckte sig nedsättande om rektor Urban Ursing. Min insats hjälpte mig nu en liten bit uppåt på skolans statusstege.

Medicinkursens vara eller icke vara är beroende av läroplanens utformning, flexibiliteten i systemet för valbara kurser. Därför lades kursen ned under några år för att senare återuppstå.

Gerd Wernersson. Foto: Lasse Hallmén.

Kursansvarig lärare på Karro i dag är Gerd Wernersson. Hon berättar:

Kursen är ett samarbete mellan Karro, sjukhuset (som nu är ett universitetssjukhus) och universitetet. Föreläsningarna äger rum på sjukhuset och laborationer genomförs på universitetet. Föreläsare är läkare, barnmorskor, sjukgymnaster och annan medicinsk personal på sjukhuset. Föreläsningrubriker kan vara *intensivvård*, *stress*, *cancersjukdomar* eller *internationellt arbete*. Laborationerna kan handla om ultraljud, vitalkapacitet och sockerbelastning.

Så här säger Gerd om det som äger rum på Karro:

Vi har seminarier, där vi tillsammans går igenom och diskuterar föreläsningarna och hjälps åt att författa instuderingsfrågor. Detta gör vi för att underlätta pluggandet inför proven. På så vis blir eleverna också delaktiga i att författa proven. Kursen omfattar ett tvåtimmarspass per vecka under ett läsår. Antalet sökande till kursen varierar stort, 2017 var det 29 elever, 2018 14 elever och för läsåret 2018-2019 är det 43 elever. Alla som önskar kommer med. ●

Läsåret 2018-2019

Av Jonas Bergman Wallin

Höstterminen 2018 startade med upprop den 20 augusti, medan all personal redan var på plats veckan innan. Det var drygt 320 nya elever som i omgångar bänkade sig i aulan. Stämningen var minst sagt något avvaktande. Karolinska gymnasietts kammarkör inledde med sång innan eleverna ropades upp och gick för att träffa sina klasskamrater. Dagen därpå samlades elever från årskurs 2–3. Skillnaden är markant i samtal men även den självsäkerhet som märks när man känner sig mera hemma och bekväm på skolan. Det är skönt när skolan drar igång igen. Veckorna innan har vi i personalen jobbat med förberedelser men skolans verkliga nerv är arbetet med eleverna och det är tomt och tyst när de saknas på skolan.

Läsåret 2018-2019 präglades mycket av internationalisering. Sedan tidigare har vi utbyten med Tellkampfschule i Hannover, skolans äldsta utbyte, Terassa i Spanien och Kolding i Danmark. Under året arbetade skolan fram fler utbyten inom ramen för EU-programmet Erasmus+. Det är Prato i Italien, Lodz i Polen, Gelsenkirchen och Freiburg i Tyskland. I februari gjorde elever och lärare på naturvetenskapsprogrammet en längre utbytesresa till Howick i Sydafrika. Det skedde inom ramen för kursen Global hållbar utveckling. I mars-april gjorde elever, lärare och rektor ett uppstartsbesök i Lee's Summit utanför Kansas City. Det tänkta projektet kommer att kretsa kring FN-rollspel och internationella relationer. Det är ett stort arbete bland personalen att förbereda och delta i dessa utbyten. Samtidigt är det mycket givande för både elever och personal med upplevelser, erfarenheter och kontakter.

Redan under uppsprovsveckan fick skolan sitt första besök. Vår gäst var Lena Rådström Baastad, socialdemokraternas partisekreterare och tidigare kommunstyrelsens ordförande i Örebro. Hon besökte delar av det samhällsvetenskapliga programmet med anledning av det stundande EU-valet. I september organiserade lärarna i samhällskunskap en informationsdag för samtliga elever inför EU-valet och även ett skolval.

Den 24 oktober firade vi FN-dagen i aulan. Elever på estetiska programmet framträdde och elever från skolans FN-förening höll en appell kring årets kampanj och insamling.

Fler rikspolitiker valde att besöka Karro under hösten och den 5 november hade vi besök av kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke. Under sitt anförande i aulan berörde statsrådet #metoo och dess efterverkningar.

Den 21 november genomförde vi Karrodagen för andra året. Det är en dag riktad mot årskurs 1 där eleverna får lära känna mera av skolans historia. På eftermiddagen gick eleverna till konserthuset för att ta del av 2018 års SKRIKA, en konsert i samarbete mellan musikinriktningen på estetiska programmet och Svenska kammarorkestern. Det är en uppskattad dag och eleverna tycker mycket om att få höra när gamla elever berättar om sin skoltid och hur det var på skolan när de gick här.

I december fick vi ett uppskattat besök av författaren Birgitta Lindqvist som träffade elever och föreläste om sina erfarenheter av Kina. Dels från tiden runt kulturrevolutionen, då hon bodde i Kina, dels från ett besök i närtid. Birgittas stora engagemang för Kina lyste verkligen igenom och hon överlämnade till skolan en diktsamling av Yu Xiu Hua och sin egen novellsamling Grymhet.

Luciahögtid firades traditionsenligt med fackeltåg till Filadelfiakyrkan och ett stämmingsfullt luciatag. Julavslutning hölls den 21 december och för att alla elever skulle kunna delta fick vi ha fyra sittningar i aulan.

I februari genomförde samhällsprogrammet sitt FN-rollspel under tre dagar och även här deltog elever från våra samarbetskolor i Kolding och Hannover.

I maj fick vi vårt andra statsrådsbesök när utbildningsminister Anna Ekström kom till skolan. Hon träffade elever från naturvetenskapsprogrammet som deltagit i besöket i Sydafrika, lyssnade på estetiska programmets vårkonsertövning och mötte en klass på samhällsvetenskapsprogrammet för en klasspresentation. Anna Ekström gav ett stort beröm till våra elever som hon upplevde som oerhört initierade och insatta i utbildningsfrågor. Hon gick så långt att hon jämförde de frågor hon fick av våra elever med frågor som hon kunde få av pålästa journalister eller initierade skolledare. Dessutom hann hon med att träffa elever från skolans FN- och Amnestyföreingar, en kort fikastund med skolledningen och en rundtur och kort guidning i biologiska museet av Erland Bohlin. (Anna Ekström har även nämnt Erland på Instagram.)

Maj månad gick även i estetiska programmets tecken. Under Kulturfestivalen den 2–11 maj visade eleverna upp sina slutproduktioner. Dans- och musikelever genomförde en vårkonsert. I

konsthallen och kulturhuset hade bildeleverna sin utställning. På bio Roxy och på Black Door visade foto- och filmelever sina alster.

Den 3 juni avgick Karro med den ultimata segern i Krampen och eleverna kunde efter avslutad tävling bada i likkistan. Tävlingen var ursprungligen mellan ”piltar och grisar”, det vill säga elever från Karro och Risbergiska. När Risbergiska gymnasiet lades ner blev Rudbeck Karros motståndare. Intresset och engagemanget blev då inte detsamma och efter överläggningar fattades beslutet om att avveckla Krampen. Förhoppningsvis ska den övergå i någon annan form och involvera flera skolor och skapa en större känsla av samhörighet.

Krampensegern firas med fotbad på Stortorget. Foto: Lasse Hallmén

I slutet av maj deltog alla elever i årskurs 1 i ett EU-rollspel. Det innefattar två dagars planering och en dag i aulan.

I samband med examen den 5 juni 2018 hade vi, på grund av brist på plats, samma lösning som 2017 med två sittningar i aulan. Bägge samlingarna präglades av högtidlighet och innerlig värme. "Utspringet" skedde som vanligt klockan 13. Under samlingen i aulan höll gymnasienämndens ordförande Elisabet Malmqvist högtidstal till studenterna. Hon utgick från sin egen tid på Karro och band ihop gymnasietiden men sin egen utveckling och hur erfarenheter från skolan hjälper henne idag. Det var även ett tal från en av årets studenter på varje avslutning. Även om det var två olika elever som höll talen gav de en bra sammanfattning av tiden på Karro och gemenskap som uppstår efter tre år på skolan. Jag tror inte att det fanns ett öga torrt när eleverna för sista gången stämde in i Den blomstertid nu kommer, innan vi övergick till mösspåtagning och studentsången. För den musikaliska inramningen stod elever från estetiska programmet årskurs 2.

En av de mest glädjefulla och mest gripande stunderna i aulan är när vi delar ut stipendierna. Det var femte året som vi delade ut stipendiet Karropennan. Det är en tävling i skönlitterärt skrivande och i år fick vi in 46 bidrag under temat "tänk om." Texterna ges sedan ut i en antologi och intäkterna går via skolans FN-förening till "projekt flicka." Extern bedömare för 2019 var Birgitta Lindqvist, som bidrog med sina anteckningar och kommentarer från hemmet i Paris.

När studenttåget upplöstes på Stortorget så kändes det verkligen att läsåret tagit ut sin rätt. Under ett år är det många som bidrar till ett gott resultat i skolan. Här finns inte plats att nämna dem alla. Tack vare allas engagemang och välvilja mot skolan är det möjligt att utveckla Karro vidare och skapa nya minnen för nya elevkullar.

Vid en sammanfattning av den här karaktären verkar det nästan som om vi inte får plats med en vardag. Men den finns, precis som regniga mornar i november eller råkalla dagar i februari. Nu är de inte så intressanta att skriva om, som allt annat våra elever får möta och uppleva. Det har gått fem år sedan skolan renoverades och den är fortfarande lika fin som när vi kom tillbaka höstterminen 2015. Elevrepresentanter sade vid renoveringen att det inte "fick bli för fint, för man måste känna igen sig." Jag skulle tro att många elever skulle känna igen sig i dagens lokaler. Det är en förmån att få arbeta och gå på en så vacker skola som Karolinska gymnasiet. ●

Bak Barfothens alm

Av Sture Nilsson

Solen gick upp, markerande i staden Wadköping's annaler en märklig dag, den 29 augusti 1956. Då anträdde jag en åtta år lång korridorvandring genom Karolinska högre allmänna läroverket i Örebro – mitt Karro. Sökandet började i litteraturhistorisk miljö: Klassrummets fönster skuggades av "Barfothens alm". Denna – som var en lönn (!) – hade år 1919 planterats av Karroeleven Hjalmar Bergman i dennes läslustiga roman "Markurells i Wadköping". Trädet lutade 45 grader mot gårdsgruset. Spänstiga gossfrön gungade då i grönskan. De spejade in genom rutan för att kunska inför dagens studentexamen – och på värdshusvärdens Harald Hilding Markurells mutfrukost till censorerna: lax och kyckling. Det var tidens eftersökta delikatesser som numera inte bara avdankade läroverkslärare fyndar i kvartersbutiken. Notera att Markurells meny länge levde i Örebro under det sällsamma butiksnamnet Lax & Fågel.

Vi tioåringar var inte ensamma på den åtrådade bildningens högloft. Där lurade vår klassföreståndare tillika matematiklärare på sitt byte. Jag kallar den krumeluren för Zeke Varg. Många gånger senare förnam jag hur blodsbröder till magister Varg tassade fram mellan livets bänkrader. Så var fallet när klassen läste Runebergs "Fänrik Ståls sägner" och mötte amiralen och förrädaren Cronstedt – han som skänkte Sveaborgs fästning till ryssen: "Förtig hans ätt, nämn ej hans stam, / välv ej på den hans brott; / må ingen rodna för hans skam / den drabbe honom blott.". Uslingen slapp förlust av liv, av ära, av gods; domen från Runeberg var värre.

Jag har insett att säkert, utvecklande och livståligt vetande utgick från lärare som var pro primo: kunniga, pro secundo: förmedlande, pro tertio: medkännande. Skolmästare Varg talade med bönder på bönders vis och med lärde män på bönders vis. Han begrep inte latin men uppfattade sig som en språkbegåvning i grekiska. Pi hette hans bokstav.

Franska utgjorde något för Zeke Varg främmande. Språket lägger i dagen ett svårartat och inoperabelt övergrepp på ett tidigare ostraffat struphuvud. Detta galliska tungomål uppgurglades dock ständigt av min schweizborne lektor på gymnasiet. Jag vill hävda att mannen skänkte ett ansikte åt rågummiskorna. Han var en typisk schweizernöt, tråkig så att gökuren förstummades i sitt ko-ko. Lektorn ägde och vårdade två ord i

sin svenska parlör, ord som han skickligt sammanfogade till omtänksamhetens gullepluttiga uppmaning: "Öva hemma". Eller som det heter på gökuriska: "Yva imma". Fast liten hämnd är också hämnd – även på franska. Hör bara! Med sikte på den högsta formen av pedagogisk landvinning dirigerade lektorn individuell – radvis! – högläsning ur en deckare av Georges Simenon. En oupphörligen återkommande replik var: "Auto volée?", vilket lär betyda "Är bilen stulen?". Klassen (Ringens hette det för övrigt på det "klasslösa" gymnasiet) hade enats om att var och en med ljudlig stämma skulle ta skalpen på alplandets rövarhövding med "Vill ni ha en taxi?". Det var då jag bestämde mig för att aldrig skriva en deckare eller ens läsa någon.

Delar av stiftets prästerskap – som annorstädes inte lyckats i sitt kall – hade accepterats av Karro som kristendomsmagistrar. Vid läroverkets altarrund hade svartrockarna stämt kyrkomöte för att göra allt mot sina minsta. Ur mitt minne försvinner aldrig en kyrkoherde som tjänat sina sporrar som pedagogisk furir på Bona uppfostringsanstalt för vanartiga pojkar. Detta uppfattade och framhöll han som en merit i sin livscykel. Kyrkoherden hade kunnat vara framgångsrik i en titelmatch mot Ingemar "Ingo" Johansson. Hans tuffaste högersving var stridsropet "Årans fähundar". Amen! Bara salens bildningstörstande öppnade Harry Hermeréns "Bibelkunskap för realskolans lägre klasser". Det var de som upptäckt att läroboken hade ett format som tillräckligt dolde Piff, Raff, Pin up och annan uppbyggelselitteratur. Denne trettonde apostel medförde att jag avböjde konfirmationsundervisning och senare utträdde ur Svenska kyrkan. Då jag omsider ställdes inför Maos lilla röda, mötte den skriften samma öde som Guds stora svarta.

Karro har alltså inte varit så nogräknat vad gäller lärare i kristendom. Jag vet. Dagen efter min studentexamen debuterade jag – ännu iförd vit mössa och svart smoking och efter en i allo näringsriktig sillfrukost på restaurang Fenix – som vikarie. I kristendom!

I övrigt försäkrar jag på mina lintottiga barnbarns heder och ära, att jag fördrog och rentav uppskattade de karolinska fostrarna. Visserligen dvaldes där ytterligare ett kräk som riktade örfilar mot barn, men han träffade aldrig mig. Kommen till jorden mellan Klubbkriget och Boxarupproret hävdade denna relik sin rätt att tillämpa husagan.

Nog sådde lärarkrafterna mycken säd som för mig lönmältades på hälleberget. Jag hånfmissar åt fotosyntesen; jag lyder inte längre Ohms lag. Englands kolfält har ostörda fått fortsätta att åldras på undre världens blindkarta. I stället fröjdas jag i mitt dagliga id ännu åt Kerstin Westin som drillade oss kottar i ordklasser och satslösning, åt Nils-Ola

Nilsson som livade det döda språket latin och med kraften av en romersk centurion redde ut skillnaden mellan gerundium och gerundivum. Där log Maja Blidberg, hon som närmast moderligt förklarade varför ett verb på svenska måste bli två på ryska – detta runt hennes köksbord i Avdala, dit hela ryssgruppens fem elever varav tre från Karro färdades med länsbuss!

Min gymnasielektor i den svenska skrivkonsten är – morr! – måhända förlåten och förgäten. Hans jordevandring var ju dubbelt motig: ”Jag ångrar två saker i mitt liv: att jag inte gav stora A i studenten dels till Sture Nilsson, dels till Peter Flack”. Kul att veta, tyckte man ...

Dystra var övningsämnen. I gymnastik skulle det tävlas; vi fick aldrig skutta och hoppa som tioåringar gillar. Anna Maria Lenngren, som själv inte fick några barn, har i ”De små på landet” från 1798 finare än någon annan uttryckt sig om oss minstingar. Fru Lenngren måste från en molnsky ha kikat ned på Karros skolgård:

Runda kinder, mod och märg,
trevligt hull och livlig färg
luft och frihet, berg och backar,
frisk aptit och nötta klackar
ingen skymt av konstens tvång,
lust och lekar, fröjd och språng.

Ack, dessa ”gymnastiklärare” – fältherrar i infanteriets reserv! De anbefalldes uniform: vita skor och vita kortbyxor. Befälet inspekterade närgånget att vi inte bar kalsipper under våra benkläder. Nyttjar inte Sveriges officerskår underställ? Besök i badhuset på Fabriksgatan lockade oss med sin klordoftande lycka, särskilt som många knattar hemma saknade både bad och varmvatten. Jag var en av dem. Nu skulle det plaskas och plumsas och skvättas på kompisarna! Krigsmakten beordrade simtävling. Jag och Daniel vågade inte dyka utan hoppade i så att säga fotledes, varför vi alltid bet i kaklet som de sista. Ett mer motbjudande gladiatorspel var fotbollen. Fyra sportstollar – som kommit till världen genom valvuppstående och på höfter fäst – fick välja ut vilka som skulle spela i deras lag. Dessa kom att utgöras av idrottsben som ständigt sprang ifrån mitt personbästa på 60 meter – ett på 12 sekunder blankt. Min lekkamrat Hasse och mig ville ingen ingen ha. Vi tog vara på stunden genom att – lutade mot var sin målstolpe – dryfta något som var roligare: att byta frimärken eller cykla till branddammen i Karlslund och skatta densamma på levande föda till våra akvariefiskar eller håva spigg i diket vid I 3.

I musikundervisningen blev vi tillhållna att inhandla blockflöjt och sedan ge oss i kast med detta ofta förbisedda vedförråd. Slut blicken men öppna öronen och lyss till 80 små lungor som tutar i luren under hetsjakten på "Blinka lilla"! Det hjälpte inte att vår lärare – skälld "Klang-Johan" – förmådde att skutta från ena bänkradens psalmbokshylla till en annan och med lidelse utstöta sitt stridsrop "Ta-va-te-ve-ta-ta". Stämningen steg inte när människan högläste för klassen om Carl Nielsen från Fyn. Vi ville ju hellre höra om Fantomen från Bengalen. "Klang-Johan" fann tröst i ett finurligt lönetillskott: Vi flöjtister avkrävdes nämligen pengar till var sin glasbutelj med blockflöjtsolja. Trots mina begränsade kunskaper i räknelära inser jag att det måste ha bubblat upp litervis med olja. En enda flaska inhandlade och uppkorkade musikdirektören. Den tjänade år ut och år in som klassuppsättning; åmar torde ännu lagras i skolans oljekällare. Omsider intonerade denna lärarkraft sin egen svanesång. Inkomsten av buteljerna brukade oljemiljardären dryga ut med att skriva musikrecensioner i ett av ortens dagliga blad. Vid ett tillfälle skulle denne pedagogiske Tarzan anmäla en gästsolist på Konserthuset. "Klang-Johan" hade dock andra planer för kvällen och tänkte: "Ja, men det stycket känner jag ju utan och innan. Jag struntar i att gå dit. Skriver ändå och tjänar en hacka". Hans lovsjungande recension infördes. På grund av solistens iråkade sjukdom hade konserten ställts in ...

Klang-Johan ritad av Ragnar Ekström.

Åren på Karro var bland de finaste i mitt liv, och jag har med förtjusningens rodnad på mina kinder tacksamt tagit emot vad jag fått. Har jag återgäldat något till skolan? Näe, knappast. Det skulle i så fall vara tipset Lex Bandy. När barnafötterna blev för stora för halvören där i Alnängarnas iskyssta tortyrkammare, utgick en order från kompanichefen att inhandla nya skridskor – helrör! Jag vägrade. På min fritid åkte jag aldrig skridskor utan fann livets mening på värdigare vis. Då tog det hus i den underjord där Zeke Varg tidigare slutit ett

kamratligt förbund med sin härskare. Rektorsanmälan för min obstruktion! Pappa stöttade mig, då han insåg en möjlighet till ekonomisk besparing. Jag erövrade segerkronan. Rektor Urban Ursing gillade förstås i likhet med sina gamla greker inte heller att spela bandy. På Alnängarnas frostiga vidder tronar numera ett monument värdigt iskonsten: sjukhusets parkeringsplats. Katolska kyrkans stugvärme i grannkvarteret blev min uppskattade asyl under den beordrade långpromenaden.

Avslutningsvis vill jag som en hyllningskrans till dagens Karroelever fläta "Tyska tricket". Vid skrivningarna i aulan fick vi välja mellan att översätta stil eller skriva fri uppsats. Jag valde alltid det senare alternativet, för jag hade lika roligt då som nu när jag får fabulera. Planering ville till för att genomföra "Tyska tricket". Dagen före provet pluggade jag med hjälp av lexikon in några tyska glosor med hemortsrätt i obegriplighetens tassemarker. Jag brukar rekommendera högst tre – gärna djur. Orden bakade jag in i min text; det är inte alls så svårt som det verkar. Belöningen utföll direkt. Min tyskfröken, fru Flink, tvangs under sin rättning ringa mig hem för att fråga vad vissa glosor betydde. Så stavas framgång! Jag framhåller metoden. Den är effektiv på alla främmande språk, men du bör tillämpa den med viss diskretion. "Wachtelkönig", "Bachstelze" och "Wollmaus" fungerade fint. Mitt studentbetyg i tyska blev tacknämligt. För de tysklärare som till äventyrs inte vet översätter jag som en gest av omtanke: "kornknarr", "sädesärla" och "dammrätta". Med ett extranummer som "Himmels-Doppelfau", alltså "Himlens dubbelve", har du till det yttersta utmanat din lärares ordförråd och i detta inristat den tyska glosan för stjärnbilden Cassiopeja. Du har fått en vän för livet.

Barfothens lönnaktiga alm är söndertuggad av lystna motorsågskäftar. Men detta kunskapens träd står åter rotat utanför mitt klassrumsfönster: en pelarformig silverlön. Eller på koncernspråket under min läroverkstid: Acer Saccharinum Pyramidale. Jag hoppas plantan går att klättra i, för det ska du göra. Ena stunden är jag tio år och har kilroy-keps och mollskinnsbyxor. Jag och Olle och Gunnar och Lasse och Åke och Leif leker med Dinky Toys racerbilar i sandhögen norr om gymnastikbyggnaden. Ögonblicket senare bär jag upp studentmössans vita kulle – lundensarens med det danskröda fodret, förstås. Jag stormar ut på Olaigatans hav buren av granna lövkojor och glada leenden.

Mycket fick jag lära mig på Karro. Det är besynnerligt men alls inte märkligt. ●

Hjalmar Bergman i Västerås och Västerås i Markurells

Av Erland Bohlin

Att Hjalmar Bergman tog studenten som privatist vid h a l (högre allmänna läroverket) i Västerås den 26 maj 1900 är obestriddigt. Och bakgrunden är också väl känd: Pappa Claes ville ta med sig Hjalmar på en badresa till Ems i Tyskland i maj 1899 – baden skulle vara nyttiga för honom och vistelsen en nyttig språkträning för Hjalmar. Rektor Phragmén och lärarna gav förstås den mäktige bankkamrerens i Sparbanken som ledigt – utom Hjalmars tysklärare, adjunkt K F Elmquist (som troligen hade sina affärer i någon annan bank), som sa att om Hjalmar var borta dessa sista veckor på terminen skulle han få BC i tyska och därmed inte få flytta till 7:2, skolans näst högsta klass. Och så blev det. Då beslöt pappa Claes och Hjalmar att han först skulle tentera tyskan i augusti och därmed bli flyttad till 7:2 och sedan lämna skolan för "enskild undervisning" och läsa in de två åren på egen hand och gå upp som privatist ett år innan klasskamraterna skulle ta studenten.

Hjalmar Bergman som student år 1900.

Att han fick hjälp av sina före detta lärare, framför allt lektorn P G Lyth, som liksom flera andra av dem var vänner till familjen, är känt, men hur mycket han vistades i Västerås under det året har varit oklart. En del har trott att han var inskriven som elev där hela året. Nu vet vi att han var inackorderad två månader hos filosofie doktor J O Bergstrand, dock inte vilka månader. Men nu har jag hittat belägg som visar att han mest höll till i Örebro.

Ett första indicium är att han, som så flitigt skrev till mamma Fredrique när han var borta hemifrån, inte skrev ett enda (bevarat) brev till henne eller någon annan under perioden juni 1899 till november 1900. Sen har

jag funnit en notis i Nerikes Allehanda den 1 mars 1900, som anger vilka som anmält sig till mogenhetsexamen vid Örebro h a l, där Hjalmar finns med som privatist. Det bekräftas i skrivelse från skolan till ecklesiastikdepartementet den 29 mars, där det också anges att Hjalmar erlagt den föreskrivna avgiften.

Till mogenhetsexamen vid Örebro allmänna läroverk ha anmält sig följande skolans egna lärjungar i afgångsafdelningarna:

Latinafdelningen.
Gärhard Blomstedt, Teodor Brinck, Johannes Ekstrand, Erik Larsson, Olof Strandberg, Hjalmar Thyresson, Fredrik Almström, Jakob Callmänder, Vilhelm Callmänder, Valdemar Carlsson, Erik Cederholm, Erland Dahm, Gustaf Ericsson, Hans Forsberg, Gustaf Hansson, Ejnar Jansson, Konrad Karlsson, Gunnar Malmqvist, Johannes Malmqvist, Adolf Meurk, Gunnar Nauckhoff, Teodor Nettelbladt, Valfrid Pettersson, David Setterlund, Martin Sjölander, John Söderström, Folke Thorvall, Karl Emil Vidlund.

Realafdelningen.
Styrbjörn Dahlqvist, Nils Hasselberg, Erland Hedström, Josef Hultgren, Julius Lidström, Hugo Lindgren, Evert Norlin, Ernfrid Olausson, Martin Rubin, Artur Vallenberg, Karl Vedberg, Nils Vedberg.

Härtill komma privatisterna Albert Skog och Hjalmar Bergman på latinlinien och Gösta Vendin på reallinien. Alla tre ha varit lärjungar vid skolan.

För komplettering ha anmält sig Helge Nelson från Linde (i latin), Birger Söderborg från Stora Mellösa och underlöjtnanten Karl Vilhelm Hammarström från Östersund (i matematik, fysik och kemi).

Vad som sedan hänt vet vi inte. Blev kanske "privatlärarna" rädda för att beskyllas för mutor, när de nu skulle examinera Hjalmar? Den 18 april 1900 skrev han i alla fall svenskuppsatsen vid läroverket i Västerås. Den är välkänd och hade rubriken "Jämförelse mellan kristendomen och muhammedanismen", men vilket datum han skrev den har jag inte sett angivet. Det framgår dock av en notis i Nerikes Allehanda den 31 mars 1900 att för alla gymnasier gällde att det skriftliga provet i modersmålet skulle äga rum onsdagen den 18 april, latinprovet dagen efter, matematik lördag den 21 och översättning till franska och tyska måndagen den 23 april.

Samma dag som Hjalmar skrev uppsatsen daterade Västeråsläroverkets rektor Peter Bagge ett brev till honom (kanske överlämnat personligen) med uppgift att han före den skriftliga prövningen skulle erlägga 10 kronor och före den muntliga 15 kronor samt att han före den muntliga prövningen skulle avlämna ett vitsord avgivet av någon teckningslärare vid ett läroverk över färdighet i teckning enligt fordringarna för övre sjunde klassen. Hjalmar hade haft BC eller C i teckning alla terminer utom i 6:1 då han hade B, så det var nog inte så roligt att behöva gå till teckningsläraren Lindblom och lägga fram ett nytt prov. (Tack Gunilla Hammarland, som sökte rätt på brevet åt mig.)

De fyra skrivningarna bedömdes så att han fick AB i modersmålet och franska, Ba i latin och B i matematik och var alltså klar för muntan. Om man – som jag gjort - jämför hans skrivresultat med de 19 eleverna i den klass på latinlinjen B som han fördes ihop med, finner man att hans AB i svensk skrivning matchas av ett A, och 2 AB och resten Ba eller B, och då framstår ju hans resultat som mer i nivå med förväntningarna. I latinet fanns det ett a och fem AB, så där var hans Ba ganska normalt. Hans AB i franska får jämföras med ett a och tio AB, så också där var han i gott sällskap. B i matte var den nivå han legat på tidigare, men rektor Phragmén hade höjt till Ba när han lämnade 6:2.

Den 25 maj började studentexamen under ledning av de tre Uppsalaprofessorer som fungerade som censorer: Nils Dunér i astronomi, Axel Erdmann i germanska språk och Per Adolf Geijer i franska. Den dagen examinerades de första 15 abiturienterna på latinlinjen A och B i tre grupper om fem. Examinatorer var i första hand skolans lektorer, bland vilka märks Josef Lind i matematik, han som var Karros rektor 1918-1931.

Det var alltså latinklass B som Hjalmar hade tillförts, men det var först den andra dagen, den 26 maj, som Hjalmar tillsammans med de tre sista namnen i B-klassen blev examinerad som ensam grupp och då behövdes inte professor Geijer. Förhören pågick klockan 8–11 och 12.30–15.30 och då skulle man hinna med nio ämnen. Ett tionde, filosofisk propedeutik (introduktionskurs), ersattes med det sista terminsbetyget utom för Hjalmar, som då tydligen ensam fick möta examinator, censor och examensvittnena.

Han fick AB i filosofi, Ba i kristendom, tyska, historia och geografi och i matte, B i fysik och naturhistoria samt C i engelska (I 6:2 hade han Ba på höstterminen och B på vårterminen). Också i teckning fick han – inte oväntat – C, men det behövde inte kompenseras av något överbetyg. I gymnastik med vapenövningar hade han streck (det sista Karrobetyget var ett B) och musik finns inte med i studentbetygen.

Mogenhetsbetygen för de 18 medabiturienterna bestod av ett A, fem AB och resten B, så Hjalmars B var normalt under rådande omständigheter. Men godkänd blev han – 16 år och åtta månader gammal avlade han alltså mogenhetsexamen med goda betyg.

När han tog tåget hem från Västerås några dagar senare mötte mamma Fredrique honom i en öppen landå och så kunde han åka förbi det Segelbergska palatset nere vid stationen, där hela Karro höll till medan skolhusen byggdes om, och vinka till sina gamla klasskamrater, som fortfarande hade ett år kvar.

Att pappa Claes ville vrida om kniven i Karros kollegium är en möjlig tolkning av det faktum att det i kollegieprotokollet 26, 28, 29 maj 1900 står "Till premiekassan hade från kamrer Klas Bergman lämnats ett belopp af 25 kr att vid terminens slut utdelas till en framstående yngling under benämningen 'Gåfva från en nytagen student'." Man kan kanske se det som ett svar att detta engångsstipendium inte tilldelades den bäste utan den näst bäste eleven i klass 4, Axel Petterson (senare Löwh), och då tillsammans med ett större stipendium om 100 kr.

Markurells formulering om mutstipendiet är (nästan) exakt hämtad från namnet på ett stipendium som Hjalmar måste ha hört uppläsa vid flera våravslutningar senast 20 år innan han skrev romanen, nu bara med utbyte av namn: "Arfprinsens, Hertigens av Nerike, Eugen Napoleon Nicolai till minne av HKH:s den 26 januari 1884 med heder avlagda mogenhetsexamen stiftade stipendium."

Vilka intryck tog nu Hjalmar av sina – tydligen ganska korta, kanske till och med dagskorta – besök i Västerås våren 1900 (han kan förstås också ha varit där åren före 1919, då han skrev Markurells) och vad av det finns med i Wadköping?

Djäkneberget är ju det tydligaste lånet från Västerås, men någon motsvarighet till restaurang Kupan fanns inte där, fast just den 23 maj 1900 annonserar konditor J H Bergman att han där öppnar en kiosk med kaffe, kolsyrade drycker och konditorivaror. Serveringslokalen stod kvar oförändrad till 1937. (Tack Nina Deila, Västerås, för dessa upplysningar.) Att sätta förledet dom- på kyrkan och prostinnan Tollin är ju lätt gjort. Biskopen är lika avlägsen i romanen som han var i Örebro, där han ju också var eforus för gymnasieskolan och konsistorienotarien (domkapitelnotarien), som nämns, har en lätt utbytbar titel. Erik Hjalmar Linder nämner också utsikten över stan som västeråsisk, men jag tycker att samma ingredienser fanns i Örebro och han säger att i Västerås fanns vid skolan en ask som skulle motsvara Barfothens alm. Att Wadköping börjar på W liksom Västerås är en ytlig likhet, tycker jag. Och varför begränsa tilltron till Hjalmar's fantasi om den lilla staden Wadköping? Han som var "sju världars herre".

Not: Varmt tack till den hjälpsamma personalen på Västerås och Örebro Stadsarkiv och till docent Sten Wistrand för viktiga påpekanden. •

Torsten Ehrenmark 100 år

Av Åke Johansson

Torsten själv berättade alltid om hur han blev kidnappad redan i unga år. Med Lindesberg som födelseort hamnade han i stället i Västå på Söder i Örebro endast fem dagar gammal. Torsten beskriver det som ett barnaröv som aldrig fått någon polisiär uppmärksamhet, inte heller blev det någonsin uppklat.

Torstens föräldrar, Bertil och Gunilla var skådespelare, ett faktum som Torsten under stora delar av sin barndom inte riktigt kunde vara stolt över. Skådespelare på den här tiden stod inte högt i kurs på den sociala rangskalan och han pratade tyst om detta faktum inför sina skolkamrater på Karolinska läroverket.

Torsten växte upp tillsammans med sin farmor Berta och farfar Karl som var skohandlare, men farfar Karl ägde också ett hyreshus på Åbackegatan i Örebro. Ett hyreshus med fyra lägenheter för uthyrning där hyresgästerna oftast var skofabriksarbetare från Oscaria, Örnen eller Svea. Familjen bodde själva i den femte lägenheten. Det var en idyll på sommaren men under vintern var det en kamp för att hålla kylan stängden. Svartån rann alldeles runt knuten för roddturer och skridskofärder. Torsten var intresserad av idrott i unga år även om hans kropp växte ifrån hans idrottsliga ambitioner.

Karl Gunnar Torsten Ehrenmark föddes den 22 april 1919 och blev inskriven på Karolinska läroverket hösten 1929, då han tog klivet ut från sina hemkvarter och påbörjade sin långa resa ut i världen. Med sin arbetarbakgrund kände han sig ofta som en udda fågel på det borgliga läroverket. En titt i bildarkivet visar Torsten i en folkskoleklass på Nikolaiskolan 1927 men farföräldrarna och släkten hade större planer för unge Torsten och han skrevs in på Karolinska läroverket, det fick bära eller brista.

Hans arbetarklassbakgrund och familjens brist på studietradition kunde ibland lysa igenom under hans tidiga år på läroverket. Ett exempel är när det skulle samlas och pressas växter under en sommar, men unge Torsten drack istället sockerdricka på Hasselbackens uteservering och spelade fotboll i sina nya fotbollsskor som han ärvt av äldre släktingar. Han hade helt glömt bort biologilärare Olssons sommarläxa att samla minst 45 växter till den nyinköpta portören. Växterna skulle pressas i växtpressen, klistras fast på gråpapper och etiketteras för att godkännas

av Olsson under den efterföljande hösten. Men med lite hjälp från klasskamrater och med god vilja från biologiläraren lyckas han bli godkänd i biologi även om hans herbarium av kamraterna mest liknades vid en stinkande komposthög.

Torstens fantasi och duglighet i teoretiska ämnen blev tydligare för varje läsår som han gick på läroverket och han avancerade så småningom till ordförande i läroverkets litterära, musikaliska och konstnärliga Brageförbund. Han var även medredaktör för skoltidningen Den Karolinske Argus. Där visade Torsten tidigt prov på sin förmåga att sätta ihop en text på de mest underfundiga sätt, något som vi sedan alla tagit del av i hans kåserier.

Hans ambition var att bli bibliotekarie men andra världskriget kom emellan och Torsten gick aldrig någon akademisk utbildning efter studenten på Karolinska läroverket. Hans håg stod till resor och att få följa skeendet i världen. Han gav sig av till Stockholm för att få aspirantplats på tidningarna där. Han hade redan journalistisk erfarenhet från Örebro där han medverkat som notisskrivare tidigt under gymnasietiden.

Sommaren efter studenten praktiserade Torsten på centralbiblioteket i Örebro samtidigt som han fick kontakt med Harald Fors och tillsammans med honom och några andra likasinnade bildade gruppen Ungt Närke med litterära ambitioner. Torsten fick tidigt klart för sig att han aldrig skulle bli poet eller romanförfattare, men skriva skulle han så det fick bli den journalistiska banan.

Torsten hade tagit studenten 1938, skrivit sin uppsats i svenska och valt ämnet Carl-Jonas Love Almqvist – romantiker och realist. Ett något profetiskt val av den unge studenten och han kammade hem lilla a i svenska språket. Vad gäller franska och latin och övriga kurser blev han med mindre marginal godkänd men slapp gå ut bakvägen och kunde på så sätt hedra sina farföräldrar som offrat en hel del för att Torsten skulle få gå på läroverket.

Hans kunskaper i det svenska språket är något som Örebro-Karolinarens läsare fått njuta av flera gånger då han medverkat vid flera tillfällen. Torsten startade även Örebro-Karolinarna i Paris med sig själv och Jan Mårtensson som enda medlemmar, en avdelning av Karolinarna som just nu för en slumrande tillvaro.

Carl Jonas Love Almqvist -
romantiker och realist.

Onekligen blir man till en bröjan förvämd över att
finna begreppsamenställningen romantiker-realist
för en och samma person, men hänger man djupare in i
problemet, märkte man wedge, att realistisk-romantisk
livsåskådning långt ifrån att vara vällagat
t. o. m. ganska ofta återfinnes och det hos våra största
författare. De mest typiska exemplen på denna före-
teelse är Almqvist, Strindberg och Hjalmar
Bergman. I allmänhet är det två orsaker, som

Inledningen till Ehrenmarks studentuppsats

En titt i läroverkets stipendiesammanställning visar att han flera gånger under Karro-åren fick både behovsprövade stipendier och stipendier för flit. Vid studentexamen 1938 fick han slutligen det största stipendiet på etthundra kronor för flit, goda seder och kunskaper. Detta trots att han och hans klasskamrater då och då träffades efter skolan på Continentals bakficka för en konjaksrogg, så en helt oförvitlig vandel hade han inte.

Inför studentexamen gick han och hans kamrater ut till Stora Holmen för att traditionsenligt lätta på trycket vid Lasse-Majas ek. På gångväg till de enskilda proven skulle sedan en fot vara på trottoaren och en i rännstenen enligt tradition bland Karropiltarna. Han klarade studenten och fick sedan smak på världen utanför men hade alltid med sig Örebro, Närke och Karolinska läroverket närmast sitt hjärta.

I år högtidlighåller vi hundraårsminnet av denne hederspilt som gjort läroverket känt över stora delar av världen. Tack Torsten. ●

Minnen av lärare?

Örebro-Karolinaren har fått en samling karikatyrer av skolans lärare på 1940- och 1950-talet. I nästa års utgåva ska vi ha en artikel om de här bilderna och om lärarna. Nu ber vi de läsare som var med på den tiden att hjälpa oss. Vi ber att ni skriver till oss och berättar om lärarna som blev avbildade.

Den som tecknade karikatyrerna var Ragnar Ekström. Han var kommunister i Nikolai och kristendoms lärare på Karro under åren 1947-1958. Under sin tid på skolan ritade han av 47 av sina kolleger. Vi har fått karikatyrerna av Ragnar Ekströms son Bengt.

Två av dem visar vi här. På sidan 30 i årets utgåva har vi Klang-Johan, Valter Johansson. De övriga är: Birger Antonsson, Sven Bengtsson, Gustav Berger, Alfhild Berger, Carl Olof Bergström, Tore Bergström, Ragnar Blidberg, Eric Bolin, Erik Burman, Åke Ceder, Brita Flink, Lillemor Gustafsson, John Hallenborg, Helge Heimer, Per-Olof Hemdal, Sven Hultberg, Verner Holmquist, Erik Jeppson (?), Jonathan Julén, Sven Junell, Birger Källén, Stig Lindkvist, Axel Lundborg, Harald Malmberg, Karl Axel Mejenqvist, Herbert Olsson, Robert Olsson, Sam Olsson, Åke Persson, Tage Sahlin, Gustaf Sandsjoe, John Sjö, Hugo Sommarström, Rudolf Tunblad (?), Urban Ursing, Isak Wallin, Ruben Welander, G.W. (=Bengt Wentzer?) Arne Östgård, och Z (=Hugo Zetterqvist?).

Skriv till oss och berätta vad du minns. Skicka ditt bidrag hit: pehr.thermaenius@gmail.com. ●

Sam Waernulf, Karro 1946-1968, modersmålet, tyska.

Hilla-Britta Bengtsson-Lindeberg, Karro 1944-1954, tyska, engelska.

Vaktmästare Svensson

Här tändar Karros vaktmästare Emil Svensson cigarren åt den nybakade studenten Johan Söderman 1964. De som drar Johans vagn är bröderna Håkan (till vänster) och Staffan Wictorin.

Vår efter vår stod vår vaktmästare vid Engelbrekt och gav studenterna avskedscigarrer (flickorna fick cigaretter i fina munstycken). Till vardags styrde han från sitt rum intill huvudingången, där det nu är café. Alla som gick på Karro under hans tid minns något om honom.

Nu vill vi samla dessa minnen i en artikel som kommer i Örebro-Karolinaren 2020. Vad minns du? Skriv långt eller kort eller väldigt kort till Pehr Thermaenius, pehr.thermaenius@gmail.com. ●